Avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga vid kronisk sjukdom — psoriasis

Av Arne Larsson, av Stockholms Handelskammare godkänd granskningsman

Bestämmelserna i 50 §, 2 mom, 2 st KL finns tolkade i "Handledning för taxering" i ett avseende på följande sätt (sid 215): "Om skatteförmågan är nedsatt till viss mindre grad, kan extra avdrag inte beviljas. Förutsättning för extra avdrag är nämligen att skatteförmågan varit väsentligen nedsatt."

Psoriasis är en hudsjukdom med ett kroniskt förlopp som ca 150.000 svenskar i dag har. Perioder av förbättring och försämring avlöser varandra. Vanligen erhåller de psoriasissjuka sin sjukdom före 20 års ålder. Det finns starka belägg för att psoriasis är ärftlig. Sjukdomen är inte smittosam. Behandlingsformerna är av skilda slag, dels utvärtes medel med olika salvor och preparat, dels strålbehandling, dels klimatvård, d. v. s. resor till solvarma länder och dels i mindre skala vissa invärtes medel. Vanligen kan de psoriasissjuka efter behandlingen bli helt bra under en period av mellan två och sex månader innan symtomen åter börjar visa sig.

Beskrivningen ovan vill bara ge en liten bild av problemet. Varje psoriasissjuk har en individuellt betingad variant av sjukdomen. Det betyder skiftande former av behandling. En relativt stor andel av de sjuka blir symtomfria genom klimatvård liksom de blir under varma somrar i Sverige.

Problematiken ligger här i öppen dager. Vid viss behandling är den sjuke fullt arbetsför under långa perioder, uteblir behandlingen kan månader av sjukskrivning bli fallet. Kostnaderna för sjukdomen varierar starkt från individ till individ och kan även variera för en och samma person mellan olika år. Ett ofrånkomligt faktum är att arbetsförmågan och därmed skatteförmågan beror på möjligheten att finansiera behandlingskostnaderna. Det vanligaste exemplet att dra fram är klimatvård. En resa till Kanarieöarna under hösten eller början av vintern i tre veckor ger den sjuke möjligheten att arbeta helt symtomfri i bästa fall upp till sex månader. Skulle den sjuke inte kunna resa blir följden en lång period av sjukskrivning, kanske sjukhusvistelse.

Det som begränsar möjligheten för den sjuke att hålla sig symtomfri är oftast den kostnadsmässiga aspekten. Därför kan det förefalla ganska logiskt att lägga en samhällsekonomisk och socialpolitisk syn på problemet. Kan man motivera en möjlighet för samhället att bekosta den sjukes kostnader till viss del genom att tillåta avdrag enl. 50 § KL? Jag anser absolut så vara fallet och det främst från tvenne principiella utgångslägen.

1. Kostnaderna för samhället blir relativt låga i förhållande till sjukhusvård. Dessutom blir resultatet oftast bättre för den sjuke om denne får följa sin egen behandlingsrytm.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:29

2. Den sjukes personliga välbefinnande är avsevärt högre. Kan den sjuke själv bemästra sin sjukdom till relativt hög grad är tillfredsställelsen god jämfört med psykiskt pressande sjukskrivning och sjukhusvård.

Bedömningen enl 50 § KL lämnar vad gäller kroniskt sjuka och handikappade en del frågor obesvarade. I en artikel i Skattenytt 1966, sid 225, skriver dåvarande förste taxeringsintendenten Erik Johansson om skatteförmåga vid långvarig sjukdom (diabetes). Johansson rekommenderade vissa schablonavdrag och riksskattenämnden gjorde ett uttalande år 1969 vari man meddelade nuvarande bestämmelser för diabetiker.

Det som tyvärr har blivit följden härav är att dessa normer också har blivit vägledande vid bedömningen av psoriatiker. Men den psoriasissjuke har en betydligt större individuell sjukdomsbehandling än en diabetiker, vilket framgår av ovan.

I den ovan nämnda artikeln citeras ett uttalande av bevillningsutskottet med anledning av tankarna om att göra avdragsrätten beroende av att kostnaderna är nödvändiga för intäkternas förvärvande och bibehållande. Utskottet hänvisar till att kroniskt sjuka enligt lagen om allmän försäkring äger rätt till kostnadsfria läkemedel. Inte heller detta är tillämpligt i alla delar på psoriatiker. Klimatvård och strålbehandling är inte kostnadsfritt, inte heller tubgas, vilket i stora mängder måste lindas runt den angripna huden för att skydda kläder.

Förste taxeringsinspektören Harry Salomon skrev i sin artikel om avdrag för nedsatt skatteförmåga i Skattenytt 1961 följande slutsats (sid 117): ”Av det anförda torde framgå, att det i fråga om normalfallen visserligen är möjligt att grovt fixera vissa relationer, men att man i de enskilda fallen är nödgad att göra individuella avvägningar med beaktande av ett flertal olika omständigheter. Absoluta relationer mellan inkomstläge, kostnader och avdrag kan därför icke i vidare mån uppställas.” Just orden ”individuella avvägningar med beaktande av ett flertal olika omständigheter” tycker jag i hög grad kan gälla för nuvarande bedömning av psoriatikers begäran om avdrag.

Tolkningen av ”väsentligen” beskrevs i inledningen av artikeln. Dessutom finns 30.000-kronorsgränsen beträffande diabetiker som taxeringsnämnderna tar hänsyn till. Detta betyder i dag att en psoriatiker med en familjeinkomst överstigande denna summa förvägras avdrag för en klimatvårdsresa som kostar ca 1.500:—. Dessutom har psoriatikern andra kostnader varierande genomsnittligt mellan 400 kr och 1.100 kr. Inga av dessa kostnader anses tillräckligt stora att ta hänsyn till vid bedömningen av skatteförmågan.

I en undersökning av förhållandena vid 1972 års taxering beträffande 196 psoriatiker ger resultatet vad beträffar taxeringsnämndernas handläggning av begärda avdrag för nedsatt skatteförmåga följande. Endast i tre fall har avdrag beviljats, där den taxeringsbara inkomsten låg över 30.000 kr och det begärda avdraget var större än 1.000 kr. Däremot har sex begärda avdrag under 1.000 kr beviljats i samma inkomstklass, vilket väl får skrivas som ett rent förbiseende från berörda taxeringsnämnders sida. Det är att märka att när jag talar om begärda avdrag gäller detta en specificerad deklarationsbilaga som psoriatikerna erhåller från sin huvudorganisa-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:29

tion. På denna bilaga upptas under olika kostnadsrubriker samtliga utgifter som den sjuke har haft under året.

Från riksskattenämnden erhöll man år 1970 efter förfrågan det beskedet att psoriatikerna ej kunde påräkna någon särbehandling av sina avdragskrav. Man kan säga att detta heller inte torde vara nödvändigt, förutsatt att tolkningen av 50 § KL sker på något annorlunda grunder. Vad jag förstår är det önskvärt att skattecheferna i länen tillsammans med Riksskatteverket funderar över problemet och till taxeringsnämnderna lämnar lite klarare direktiv än de mycket kortfattade sådana som finns i "Handledning för taxering".

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:29